

Vergaderjaar 2015–2016

24 587

Justitiële Inrichtingen

Nr. 661

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 september 2016

Tijdens het Algemeen Overleg Gevangeniswezen van 30 maart jl. heeft het lid Van Oosten (VVD) mij gevraagd te onderzoeken of er mogelijkheden bestaan om het binnenbrengen van legale goederen in penitentiaire inrichtingen (PI's) – zoals bijvoorbeeld informatiedragers of mobiele telefoons – waardoor gedetineerden in de gelegenheid worden gesteld om hun criminele activiteiten voort te zetten, strafbaar te stellen (Kamerstuk 24 587, nr. 650). De heer Van Oosten heeft mij gevraagd daarbij de ontwikkeling van moderne technologieën, zoals de inzet van drones, te betrekken. Ik heb op basis van voornoemd onderzoek besloten om het binnenbrengen van in de inrichting verboden voorwerpen strafbaar te stellen. In het hierna volgende ga ik nader in op de redenen die mij hiertoe hebben bewogen. In het verlengde van voormelde vragen van het lid Van Oosten berichtte de media onlangs dat zogenoemde «mini-telefoons» een plaag zouden zijn in PI's.¹ Ook op dit bericht ga ik in deze brief in.

(Mini)telefoons en informatiedragers: verboden goederen in PI's

In verband met de orde en veiligheid is het in gesloten PI's niet toegestaan om (in de vrije samenleving legale) goederen zoals (mini)telefoons en informatiedragers voorhanden te hebben. Deze goederen zijn op grond van de huisregels verboden. Om contact te houden met bijvoorbeeld familie kunnen gedetineerden bellen met vaste telefoons. Het personeel van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) werkt er elke dag hard aan om de inrichtingen vrij te houden van verboden goederen, zoals eerdergenoemde (mini)telefoons of informatiedragers. Daarvoor worden preventieve en repressieve maatregelen getroffen, waarbij rekening wordt gehouden met het leefklimaat in de inrichtingen en de kosten van deze maatregelen. Bij aanvang van de detentie vindt een uitgebreide (toegangs)controle plaats. Onderdeel van deze controle is het onder-

¹ <http://www.ad.nl/dossier-nieuws/minitelefoon-teistert-gevangenis>.

zoeken aan het lichaam van de gedetineerde (de zogenoemde visitatie). Ook daarna worden bij het verlaten van en bij het terugkeren naar de inrichting algemene toegangs- en aanwezigheidscontroles uitgevoerd. Bezoekers worden bij binnenkomst gefouilleerd. Om te voorkomen dat tijdens de bezoeken een uitwisseling van goederen plaatsvindt kan een gedetineerde bovendien steekproefsgewijs, of in het geval van een concrete aanwijzing, worden gevisiteerd.

Voormelde toegangscontrole biedt evenwel in de praktijk geen garantie voor volledig contrabande vrije inrichtingen. Daarbij speelt een rol dat technische ontwikkelingen steeds nieuwe mogelijkheden creëren voor het binnensmokkelen van goederen. Van deze mogelijkheden wordt bovendien vaak op inventieve wijze gebruik gemaakt. Een voorbeeld hiervan is het binnensmokkelen van minitelefoons via tennisballen die over de muur van de PI worden geworpen. Hoewel de hoofden Veiligheid van DJI op deze nieuwe ontwikkelingen inspelen en (daardoor) een groot deel van de goederen bij de toegangscontroles wordt gevonden, kan in de praktijk niet worden voorkomen dat er verboden goederen de inrichting binnenkomen. Daarom worden naast de (toegangs)controles ook (onaangekondigde) cel inspecties uitgevoerd. Daarenboven vinden op iedere afdeling tweemaal per jaar integrale veiligheidsinspecties plaats die worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het hoofd Veiligheid van de inrichting. De conclusies en aanbevelingen uit deze inspecties worden voorgelegd aan de vestigingsdirecteur, die waar nodig overgaat tot het treffen van maatregelen.

Voor de opsporing van mobiele telefoons wordt bovendien nog gebruik gemaakt van de zogenoemde Mobifinder. Dit apparaat vangt telefoonsignalen op en slaat alarm indien een gedetineerde aan het bellen is. Ook de potentiële dreiging van de inzet van drones voor het binnensmokkelen van contrabande heeft DJI onderkend. In dit verband worden ook al maatregelen getroffen. De inrichtingen zijn geïnformeerd over deze nieuwe dreiging en aan de inrichtingen is gevraagd de veiligheidsprocedures op (in ieder geval) de luchtplaats op korte termijn aan te scherpen. Daarnaast wordt een SBIR (Small Business Innovation Research) traject gevolgd. Onder leiding van het RVO (Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland) kijkt DJI samen met ketenpartners als de politie en defensie naar instrumenten die op termijn drones kunnen detecteren, identificeren en tegenhouden. Op het moment dat de betreffende apparatuur kan worden beoordeeld als adequaat en efficiënt, zal DJI overgaan tot aanschaf ervan voor die inrichtingen waarvoor een dergelijke investering, afgewogen tegen de dreiging, een verantwoorde investering is.

Zoals ik reeds aan uw Kamer heb meegedeeld in mijn brief van 29 maart 2016, rondt de Inspectie Veiligheid en Justitie dit jaar nog een onderzoek af naar de invoer van contrabande in PI's (Kamerstuk 24 587, nr. 636). Over de uitkomsten van dit onderzoek zal ik uw Kamer uiteraard berichten op het moment dat het rapport gereed is.

Sancties bij aantreffen (mini)telefoon of informatiedrager

Indien bij een gedetineerde een mobiele telefoon of een simkaart wordt aangetroffen, volgt er een disciplinaire straf. Afhankelijk van het geval kan dit oplopen tot een straf van 10 dagen op eigen cel. Voorts kan het in bezit hebben van een mobiele telefoon of simkaart leiden tot degradatie van het plusprogramma naar het basisprogramma, het uitsluiten van promotie naar een regime met meer vrijheden of een penitentiair programma. Indien een medewerker betrapt wordt bij het verstrekken van contrabande aan een gedetineerde, wordt een onderzoek ingesteld en wordt de medewerker gedurende het onderzoek op non-actief gesteld.

Uiteindelijk kan dit leiden tot ontslag of een andere disciplinaire sanctie. Indien een bezoeker wordt betrapt op het binnensmokkelen van contrabande (waaronder ook (mini)telefoons en informatiedragers), kan aan deze persoon de toegang tot de inrichting worden ontzegd.

Strafbaarheid smokkelen informatiedragers en (mini) telefoons

Voordat ik inga op de strafbaarheid van het binnenbrengen van informatiedragers en telefoons in de inrichting, hecht ik eraan te benadrukken dat voor zover personen trachten goederen die ook in de vrije samenleving verboden zijn, zoals wapens of drugs, de gevangenis in te smokkelen zij een strafbaar feit plegen. Dergelijke gedragingen zijn strafbaar op grond van de Opiumwet en de Wet wapens en munitie.

Personen die in de inrichting verboden goederen, zoals (mini)telefoons en informatiedragers de PI binnenbrengen, kunnen daarvoor op dit moment onder omstandigheden strafbaar zijn. Dat is bijvoorbeeld het geval als een persoon een mobiele telefoon de PI binnenbrengt om de gedetineerde in staat te stellen zijn bevrijding in gang te zetten. Behulpzaam zijn bij zelfbevrijding is strafbaar op grond van artikel 191 van het Wetboek van Strafrecht. Indien de gedetineerde de mobiele telefoon inzet voor het voortzetten van zijn criminele activiteiten, dan kan degene die de telefoon voor hem heeft binnengebracht medeplichtig zijn aan het plegen van die strafbare feiten. Bij binnenbrengen kan gedacht worden aan het bijvoorbeeld op het lichaam meenemen van voorwerpen, maar ook aan het over de muur van de inrichting werpen van goederen.

Een belangrijk vereiste voor strafbaarheid op grond van bovenstaande bepalingen, is dat de opzet van de persoon die de voorwerpen heeft binnengebracht ook moet zijn gericht op de bevrijding van een gedetineerde respectievelijk op het door de gedetineerde gepleegde misdrijf en zijn ondersteuning daarbij. Het enkele binnenbrengen van telefoons – dus zonder opzet op het (ondersteunen van het) plegen van strafbare feiten – is op dit moment niet als zodanig strafbaar. Gelet op het belang om dergelijke voorwerpen uit een inrichting te weren in verband met de orde en de veiligheid van medegedetineerden en personeel, ben ik voornemens het binnenbrengen van in de inrichting verboden voorwerpen in de PI strafbaar te stellen. Onder die strafbaarstelling zal ook de situatie vallen waarin dergelijke voorwerpen met (technische) hulpmiddelen – zoals drones of tennisballen – de inrichting worden binnengebracht.

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,
K.H.D.M. Dijkhoff